

Київський національний торговельно-економічний університет
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(протокол № 6 від 27.02. 20 20 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ЕТИКИ БУХГАЛТЕРІВ /
INTERNATIONAL STANDARDS OF
PROFESSIONAL ETHICS FOR ACCOUNTANTS**

ПРОГРАМА

COURSE SUMMARY

освітній ступінь	доктор філософії/ doctor of philosophy
галузь знань	07 «Управління та адміністрування» / Management and administration
спеціальність	071 «Облік і оподаткування» Accounting and Taxation

Київ 2020

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: О.В.Фоміна, доктор економічних наук, професор
О.М.Ромашко, кандидат економічних наук, доцент

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри обліку та оподаткування КНТЕУ 12 лютого 2020 р., протокол № 10

Рецензенти: Король С.Я., доктор економічних наук, доцент,
Сопко В.В., доктор економічних наук, професор,
Чиркова Л.Г. заст. гол.бухгалтера ДП МНПО «МЕДБУД»
ПрАТ «ХК «Київсмількбуд»

**МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ БУХГАЛТЕРІВ /
INTERNATIONAL STANDARDS OF PROFESSIONAL ETHICS FOR
ACCOUNTANTS**

**ПРОГРАМА
COURSE SUMMARY**

освітній ступінь	доктор філософії/ doctor of philosophy
галузь знань	07 Управління та адміністрування / Management and administration
спеціальність	071 «Облік і оподаткування»/ Accounting and Taxation

ВСТУП

Програму дисципліни “Міжнародні стандарти професійної етики бухгалтерів” розроблено відповідно до навчальних планів ступеня вищої освіти «Доктор філософії», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти КНТЕУ із зазначеної спеціальності.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у здобувачів розуміння професійних цінностей, етики з метою забезпечення їх дотримання міжнародних норм та принципів поведінки професійних бухгалтерів, визнання відповідальності перед суспільством.

Завданнями дисципліни є:

- вивчення основних засад професійної етики бухгалтера;
- набуття навичок щодо критеріїв оцінки професійної компетентності та оцінки ризиків діяльності і загроз незалежності професійного бухгалтера;
- засвоєння основних принципів професійної компетентності та принципів етики в Україні і у світі;
- формування напрямків подальшого професійного розвитку і професійної освіти бухгалтерів.

Предметом вивчення дисципліни є теоретичні засади та чинна практика використання міжнародних норм та принципів поведінки професійних бухгалтерів, визнання відповідальності перед суспільством.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання і розуміння:

- завдань і проблем у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;

- взаємодії при вирішенні поставлених завдань, а також здатність до розширення профілю своєї професійної діяльності;

- теоретичних, методичних та практичних положень контрольного процесу та застосування міжнародних стандартів якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням професійної етики.

Уміння:

- використовувати знання з міжнародних стандартів якості контролю, аудиту, фінансового консалтингу, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в професійній діяльності;

- демонструвати вміння застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

Формування суджень:

- готувати та обґрунтовувати висновки задля консультування власників та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Дисципліна “Міжнародні стандарти професійної етики бухгалтера” вивчається після оволодіння знаннями з дисципліни «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Облік і звітність за міжнародними стандартами», «Облік зовнішньоекономічної діяльності», «Організація і методика аудиту», «Облікове забезпечення податкового планування».

Викладання дисципліни передбачає такі види навчальної роботи: лекції, практичні заняття, самостійну роботу студентів.

Поточний контроль засвоєння матеріалу здійснюється шляхом перевірки виконання студентами практичних і самостійних завдань.

Загальний обсяг годин з дисципліни – 180, що відповідає 6 кредитам ЕКТС; для оцінювання знань студентів навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі екзамену.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Міжнародні стандарти професійної етики бухгалтерів», як обов’язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння здобувачами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-науковою програмою:

<i>Номер в освітній програмі</i>	<i>Зміст компетентності</i>	<i>Номер теми, що розкриває зміст компетентності</i>
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК05	Здатність генерувати нові ідеї на підставі креативного мислення.	1,2,3,7
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 01	Здатність продукувати власні наукові та практичні ідеї на принципах академічної культури й доброчесності, розвивати нові напрями наукових досліджень для різних галузей знань.	2,4-7
СК 03	Здатність виявляти та усвідомлювати економічні зв'язки і процеси, які мають загальнодержавний характер для типологічно однорідних умов (економічних систем, видів діяльності).	2,4-7
СК 04	Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних потреб	2,4-7
СК 09	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність за фахом.	4,7
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР 01	Вміти розвивати та підвищувати свій науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у сфері економіки, управління та адміністрування на основі етичних міркувань (мотивів)	1-7
ПР 04	Вміти одержувати нові наукові результати дослідження в сфері обліку, аналізу, контролю, оподаткування з урахуванням сучасних теорій, концепцій та методологій розвитку наук	4-7

	обліково-аналітичного спрямування та оподаткування.	
ПР 05	Працювати з різними джерелами, аналізувати, систематизувати отриману інформацію з питань обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування.	4,6,7
ПР 07	Володіти сучасними підходами до методології та організації обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.	4-7

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Професійна етика бухгалтерів: виникнення та призначення в суспільстві

Роль етики в професії і зв'язку з поняттям соціальної відповідальності. Роль етики в бізнесі та ефективному управлінні. Професійна етика як невід'ємна складова сталого розвитку підприємства. Філософські аспекти норм професійної етики. Особливості етики різних професій. Професійна етика працівників економічних спеціальностей. Етика для всіх професійних бухгалтерів. Теорія та впровадження у практику норм професійної етики бухгалтера. Організаційні і методичні складові формування норм професійної етики бухгалтерів. Сучасна ієрархія міжнародних інституцій, що забезпечують розвиток професії бухгалтера. Професійні бухгалтерські організації. Суспільний статус члена професійної організації. Роль Міжнародної Федерації професійних бухгалтерів в регулюванні професійної етики. Професійні громадські бухгалтерські організації в Україні. Взаємозв'язок етики і права. Культурвання ідей та цінностей професійної етики бухгалтера в Україні. Наслідки неетичної поведінки для людини, професії і суспільства: вітчизняний і світовий досвід.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 2

Основний: 1;3;4

Додатковий: 3;7;10.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 2. Застосування принципів етики бухгалтерів в Україні і світі

Міжнародні принципи етики професійних бухгалтерів та їх загальна характеристика. Переваги та недоліки підходів до етики, заснованих на правилах і принципах. Етичні дилеми і визначення відповідного підходу. Сутність та дотримання фундаментальних етичних принципів. Незалежність згідно Кодексу професійної етики. Складові незалежності бухгалтерів. Принципи чесності і об'єктивності. Морально-етичні принципи професійної діяльності. Принцип професійної компетентності. Конфіденційність як фундаментальний принцип професійної етики. Послідовність дій у разі виникнення загроз порушення фундаментальних принципів етики. Відповідальність бухгалтерів перед суспільством за порушення професійних етичних принципів.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1,2

Основний: 1;2;3;4

Додатковий: 3; 7; 9; 10.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 3. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів: суть і значення

Гене́за формування Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів. Взаємозв'язок категорій професійної етики «місія-кодексовчинки» з урахуванням специфіки бухгалтерської професії. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів Міжнародної федерації професійних бухгалтерів : суть і значення. Структура Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів. Загальне застосування Кодексу. Характеристика основних розділів Етичного кодексу професійних бухгалтерів. Особливості застосування Кодексу РМСЕБ на рівні національної професійної організації-члена МФБ. Узгодження термінів діючого Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів з чинним законодавством України.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1;2

Основний: 1;3

Додатковий: 3; 7;9;10

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 4. Професійна компетентність бухгалтерів: принципи та критерії оцінки

Сутність професійної компетентності бухгалтера. Етапи професійної компетентності. Критерії оцінки професійної компетентності бухгалтера. Рівні компетентностей. Компоненти компетентностей за МСО. Міжнародні та національні вимоги щодо надання професійних послуг. Професійні навички. Рівні володіння професійними навичками та взаємозв'язок з результатами навчання. Професійне судження бухгалтера. Об'єктивність і компетентність при формуванні професійного судження. Дотримання технічних стандартів професії. Відповідальність бухгалтерів за недотримання і порушення принципу професійної компетентності: вітчизняний і зарубіжний досвід.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1;3;4

Основний: 1;2;3

Додатковий: 1; 2; 3; 4;5;6;8.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 5. Ризики діяльності та загрози незалежності професійного бухгалтера

Сутність ризиків діяльності професійного бухгалтера. Класифікація професійних ризиків бухгалтерів. Загрози незалежності професійного бухгалтера. Ідентифікація загроз. Загрози розповсюдження інформації, що має конфіденційний характер. Робота з конфіденційною інформацією. Аналіз обставин, за яких виникають загрози порушення принципів етики професійними бухгалтерами в бізнесі та професійними бухгалтерами-практиками. Методика розробки застережних заходів, необхідних для усунення загроз та зменшення загроз до прийняттого рівня.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1;2;4

Основний: 1;2

Додатковий: 1;3;4;5;10.

Інтернет-ресурси: 1-4.

Тема 6. Етика для всіх професійних бухгалтерів, бухгалтерів-практиків та штатних бухгалтерів

Міжнародні підходи до визначень: «професійний бухгалтер», «професійний бухгалтер-практик», «професійний бухгалтер у бізнесі». Етичний кодекс професійних бухгалтерів Міжнародної федерації професійних бухгалтерів про: принципи та вимоги, що стосуються професійних бухгалтерів; принципи та вимоги, що стосуються професійних бухгалтерів практиків; принципи та вимоги, що стосуються професійних бухгалтерів у бізнесі. Етичні конфлікти та їх вирішення. Конфлікт інтересів та шляхи їх вирішення. Види діяльності заборонені для професійних бухгалтерів. Стосунки з іншими професійними бухгалтерами-практиками. Реклама та пропонування послуг. Конфлікт зобов'язань з дотримання лояльності. Міжнародна діяльність та оприлюднення інформації.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти 1;2;4

Основний: 1;3

Додатковий: 1; 2;3; 6;7;8;10

Інтернет-ресурси: 1-4

Тема 7. Практичний досвід бухгалтера та продовження професійного розвитку

Вплив глобалізаційних процесів на професію бухгалтера. Роль професійної етики на різних рівнях виконання освітньої професійної програми на присвоєння кваліфікації професійного бухгалтера у відповідній сфері. Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів. Вплив Міжнародних стандартів освіти на систему освіти бухгалтерів в Україні. Процес професійного розвитку бухгалтера за Міжнародними стандартами освіти. Форми навчання бухгалтерів. Сертифікація бухгалтерів Організаційно-методичне забезпечення сертифікації бухгалтерів: національний та вітчизняний досвід. Інформування суспільства про освіту бухгалтерів організацією-членом Міжнародної федерації бухгалтерів. МСО 4 «Професійні цінності, етика і відносини» про результати навчання за визначеною програмою на присвоєння кваліфікації професійного бухгалтера. МСО 5 «Практичний досвід» : вимоги до практичного досвіду. Оцінювання статусу професійного бухгалтера. Процес професійного розвитку професійного бухгалтера: сутність та характеристика складових. Забезпечення умов

професійного розвитку відповідно до мінливих потреб суспільства: міжнародний та національний досвід.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1;2;3

Основний: 1;2;3;

Додатковий: 2; 3;4;6; 7;8;9

Інтернет-ресурси: 1-4

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2258-19>.

3. International Accounting Education Standards Board (IAESB) [Міжнародні стандарти професійної освіти бухгалтерів]. URL: <http://www.ifac.org/system/files/publications/exposure-drafts/iaesb-consultation-paper-principles-on-learning-outcomes.pdf>

4. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

Основний

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 252 с.

2. Лугова О.І., Єременко А. В., Кириченко І.О., Косовська Ю.С. Професійна етика в роботі бухгалтера. *Modern Economics*. 2019. № 13 (2019). С. 154-160. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V13\(2019\)-24](https://doi.org/10.31521/modecon.V13(2019)-24).

3. Міжнародний Кодекс етики професійних бухгалтерів. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi5gfG6ysTgAhX8isMKHcLdCCEQFjAGegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Flexinform.com.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2018%2F09%2FCode-of-Ethics_ukr.pdf&usg=AOvVaw3WJHzEWjLnvauVTuww3hw4

4. Тофтул М.Г. Етика: Підручник. Житомир : Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2011. – 448 с.

Додатковий

1. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кулага О.М. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами: методичні рекомендації. Вінниця: ТОВ «Консоль», 2013. 267 с.

2. Зубілевич С. Міжнародні стандарти освіти як основа єдиної національної програми професійної сертифікації бухгалтерів України. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 5. С. 8-15.

3. Кіндрацька Л.М. Нова ідеологія формування бухгалтерської професії в Україні. Школа професійного бухгалтера. 2009. № 11 (106). С. 12-14.

4. Кузнецова С.О., Чернікова І.Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. Харків : Видавництво «Лідер», 2016. 318 с.

5. Лучко М.Р., Бенько І.Д. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 360 с.

6. Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів / перекл. з англ. за ред. Н. Непийводи. Київ : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2004. 78 с.

7. Жураковська І.В. Професійна етика бухгалтера і аудитора: Конспект лекцій для студентів спеціальності «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання. Луцьк: ЛНТУ, 2012. 113 с.

8. Сертифікація бухгалтерів САР (CIPA): загальна інформація; навчання; порядок отримання сертифікату. URL: <http://proaudit.com.ua/certification/sertifikac-ya-auditor-v-2.html>

9. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність : теорія, організація, прогноз розвитку : наукова доповідь за дисертацією на здобуття наукового ступеня докт.економ. наук : 08.00.09 / Чижевська Людмила Віталіївна. Житомир, 2007. 80 с.

10. Ямборко Г.А. Професійне забезпечення розвитку обліку: етика і мораль бухгалтера. Облік і фінанси АПК : Міжнародний науково-виробничий журнал. 2008. № 4. С. 184-188.

Інтернет-джерела

1. www.ifac.org – веб-сайт Міжнародної федерації професійних бухгалтерів.

2. www.fraa.org.ua - веб-сайт Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України.

3. www.zakon.rada.ua – веб-сайт Верховної Ради України.

4. www.minfin.gov.ua – веб-сайт Міністерства фінансів України.

* курсивом виділені джерела, які є у бібліотеці КНТЕУ

